

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΣΑ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Δικαστήριο: **ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ**

Τόπος: **ΑΘΗΝΑ**

Αριθ. Απόφασης: **1136**

Έτος: **2003**

**Όροι ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΘΑΝΑΤΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΟΥ-ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ-
θησαυρού: ΣΤΕΡΗΣΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ**

Περίληψη

Αδικοπραξία -Θανάτωση συζύγου-μητέρας. Αξίωση αποζημίωσης για στέρηση διατροφής. Τρόπος υπολογισμού της διατροφής. Η ύπαρξη και το μέγεθος της ζημίας που μπορεί να ζητηθεί και να επιδικαστεί ως αποζημίωση, εξαρτάται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση από τις δυνάμεις και το συσχετισμό των δυνάμεων των συζύγων, από τον οποίο θα προκύπτει η υποχρέωση, το είδος και το μέγεθος συνεισφοράς του θανόντος συζύγου με την παροχή προσωπικών υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των οικογενειακών αναγκών.

Κείμενο Απόφασης

Αριθμός 1136/2003

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Δ' Πολιτικό Τμήμα

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από τους Δικαστές: Δημήτριο Σουλτανιά, Αντιπρόεδρο, Παύλο Μειδάνη, Αθανάσιο Κρητικό, Νικόλαο Κασσαβέτη και Ανάργυρο Πλατή, Αρεοπαγίτες. ΣΥΝΗΛΘΕ σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του, στις 9 Μαΐου 2003, με την παρουσία και της Γραμματέως Μάρθας Ψαραύτη, για να δικάσει μεταξύ: Του αναιρεσειόντος: Ν.Π.Ι.Δ., με την επωνυμία «Γραφείο Διεθνούς Ασφαλίσεως», που εδρεύει στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα, το οποίο εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Ιωάννη Καραγκούνη, με δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 ΚΠολΔ, χωρίς να καταθέσει προτάσεις.

Των αναιρεσιβλήτων: 1. Θ. Γ. του Γ., κατοίκου Καλλιθέας Αττικής, για τον εαυτό του ατομικά και για λογαριασμό της ανήλικης κόρης του Ηλιάνας, ως ασκούντος τη γονική μέριμνα αυτής, κατοίκου ομοίως, 2. Π. Κ. του Γ., 3. Κ. συζ. Π. Κ., το γένος Η. Α., 4. Γ. Κ. του Π., 5. Φ. Κ. του Π., 6. Γ. Γ. του Θ. και 7. Μ. συζ. Γ. Γ., κατοίκων ομοίως, οι οποίοι εκπροσωπήθηκαν από τον πληρεξούσιο δικηγόρο τους Σπήλιο Δεληγιάννη.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 26 Απριλίου 1999 αγωγή των ήδη αναιρεσειόντων, που κατατέθηκε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 3751/2000 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 8731/2001 του Εφετείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί το αναιρεσειόν με την από 10 Ιουλίου 2002 αίτησή του.

Κατά τη συζήτηση της αίτησης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν, όπως σημειώνεται πιο πάνω. Ο Εισηγητής Αρεοπαγίτης Παύλος Μειδάνης ανάγνωσε την από 29 Απριλίου 2003 έκθεσή του, με την οποία εισηγήθηκε την απόρριψη της κρινόμενης αίτησης αναίρεσης. Ο πληρεξούσιος των αναιρεσιβλήτων ζήτησε την απόρριψη της αίτησης και την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Κατά το άρθρο 928 εδ. β' ΑΚ σε περίπτωση θανάτωσης προσώπου ο υπόχρεος οφείλει να αποζημιώσει εκείνον που κατά νόμον είχε δικαίωμα να απαιτεί από το θύμα διατροφή ή παροχή

υπηρεσιών. Τα άρθρα δε 1389 και 1390 ΑΚ, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρ. 15 του Ν. 1329/1983, ορίζουν ότι οι σύζυγοι έχουν την υποχρέωση να συνεισφέρουν από κοινού, ο καθένας ανάλογα με τις δυνάμεις του, για την αντιμετώπιση των αναγκών της οικογένειας. Η συνεισφορά γίνεται με την προσωπική εργασία, τα εισοδήματά τους και την περιουσία τους. Στην υποχρέωση συνεισφοράς περιλαμβάνονται ειδικότερα η αμοιβαία υποχρέωση των συζύγων για διατροφή τους, η κοινή υποχρέωση των συζύγων για διατροφή των τέκνων τους και εν γένει η υποχρέωση για συμβολή τους στη λειτουργία του κοινού οίκου. Η συνεισφορά αυτή οφείλεται και με την παροχή προσωπικών υπηρεσιών, ως ένα μέσο για την αντιμετώπιση των αναγκών του κοινού οίκου, στο μέτρο των δυνατοτήτων του κάθε συζύγου. Στην υποχρέωση συνεισφοράς που έχει, ανάλογα με τις δυνάμεις του, κάθε σύζυγος, αντιστοιχεί αμοιβαίο εκ του νόμου δικαίωμα του άλλου ν' αξιώσει τη συνεισφορά των υπηρεσιών αυτών. Ετσι στην περίπτωση θανάτωσης του ενός συζύγου δικαιούται ο άλλος σύζυγος, καθώς και το τέκνο, να απαιτήσει από τον υπεύθυνο για τη θανάτωση αποζημίωση για τη στέρηση της διατροφής, την οποία εδικαιούτο κατά νόμο έναντι του θύματος. Η ύπαρξη και το μέγεθος της ζημίας που μπορεί να ζητηθεί και να επιδικαστεί από το δικαστήριο ως αποζημίωση εξαρτάται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση από τις δυνάμεις και το συσχετισμό των δυνάμεων των συζύγων, από τον οποίο θα προκύπτει η υποχρέωση, το είδος και το μέγεθος συνεισφοράς του θανόντος συζύγου με την παροχή προσωπικών υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των οικογενειακών αναγκών, βάσει των στοιχείων που εκτίθενται από τους διαδίκους και αποδεικνύονται. Σε περίπτωση θανάτωσης της συζύγου, η οποία υπό τις συγκεκριμένες οικογενειακές συνθήκες προσφέρει μόνη αυτή εν ζωή τις προσωπικές υπηρεσίες για την κάλυψη των αναγκών της οικογένειάς της, η έκταση αποζημιώσεως του επιζώντος συζύγου και των τέκνων προσδιορίζεται από την αξία της συνεισφοράς της συζύγου με τη μορφή των προσωπικών της υπηρεσιών τόσο έναντι του συζύγου όσο και έναντι των τέκνων, δηλαδή χωριστά για κάθε δικαιούχο, και την οποία συνεισφορά η θανατωθείσα ήταν προς τούτο υποχρεωμένη, χωρίς να είναι απαραίτητο να προσληφθεί άλλη υποκατάστατη δύναμη στη θέση της θανατωθείσας συζύγου. Με τις παραπάνω διατάξεις καθιερώνεται η ισότιμη και αναλογική συμβολή των συζύγων στην κάλυψη των οικογενειακών αναγκών. Ισότιμη όμως συμβολή δεν νοείται η μαθηματική ισότητα συνεισφορών, γιατί αυτή προϋποθέτει ισότητα δυνάμεων, αλλά σημαίνει συμβολή καθενός των συζύγων ανάλογα με τις δυνάμεις του. Για τον υπολογισμό δε του ποσού της διατροφής που δικαιούται ο επιζών σύζυγος δεν απαιτείται η εφαρμογή συγκεκριμένου μαθηματικού υπολογισμού και η παράθεση στην απόφαση μαθηματικών πράξεων, αλλά το δικαστήριο καθορίζει το ποσό αυτό με βάση τις δυνάμεις των συζύγων, στις οποίες περιλαμβάνεται και η αποτίμηση των εισφερόμενων προσωπικών υπηρεσιών. Ειδικότερα δε δεν ανταποκρίνεται στον πιο πάνω σκοπό της ισότιμης συμβολής των συζύγων η μαθηματική μέθοδος, κατά την οποία το ποσό της διατροφής που δικαιούται ο επιζών σύζυγος είναι ίση με τη διαφορά που προκύπτει, αν από το ποσό κατά το οποίο ο υπόχρεος σύζυγος μετέχει στην κάλυψη των αναγκών του δικαιούχου, αφαιρεθεί το ποσό κατά το οποίο ο δικαιούχος μετέχει στην κάλυψη των αναγκών του υποχρέου. Και τούτο γιατί οδηγεί σε άδικα αποτελέσματα εις βάρος του ενός από τους δύο συζύγους. Περαιτέρω τα άρθρα 1489 παρ. 2 και 1493 εδ. α' ΑΚ ορίζουν ότι οι γονείς έχουν υποχρέωση να διατρέφουν τα τέκνα τους από κοινού, ο καθένας ανάλογα με τις δυνάμεις τους. Το μέτρο της διατροφής προσδιορίζεται με βάση τις ανάγκες του δικαιούχου, όπως αυτές προκύπτουν από τις συνθήκες της ζωής του (ανάλογη διατροφή). Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι οι γονείς υποχρεούνται από κοινού να διατρέφουν τα τέκνα τους όχι κατ' ίσα μέρη, αλλά ανάλογα με τις δυνάμεις του ο καθένας. Η μητέρα που δεν εργάζεται επαγγελματικά εκπληρώνει την υποχρέωση παροχής διατροφής στα ανήλικα τέκνα της με τις φροντίδες και περιποιήσεις της, οι οποίες αποτιμώνται σε χρήμα για να υπολογιστεί το ποσό της διατροφής που της αναλογεί για την παροχή της διατροφής, το μέτρο της οποίας προσδιορίζεται με βάση τις ανάγκες του τέκνου, όπως αυτές προκύπτουν από τον τρόπο και το επίπεδο διαβίωσής του, δηλαδή την ηλικία, την υγεία, την ανάγκη για εκπαίδευση και τις συνθήκες της οικογενειακής ζωής. Ετσι, όπως προαναφέρθηκε, τα τέκνα σε περίπτωση θανάτου από ατύχημα ενός από τους γονείς τους έχουν αξίωση κατά του υπαιτίου τρίτου βάσει του ανωτέρω άρθρου 928 ΑΚ για την απώλεια της διατροφής που έπρεπε να παρέχει σ' αυτά ο θανατωθείς γονέας. Εξ άλλου κατά την έννοια του άρθρου 559 αρ. 19 ΚΠολΔ λόγος αναιρέσεως για έλλειψη νόμιμης βάσης της αποφάσεως ιδρύεται όταν δεν προκύπτουν σαφώς από το αιτιολογικό της τα περιστατικά τα αναγκαία για την κρίση στη συγκεκριμένη περίπτωση ως προς τη συνδρομή των όρων και προϋποθέσεων της διατάξεως που εφαρμόσθηκε ή για τη μη συνδρομή τους που αποκλείει την εφαρμογή της, καθώς και όταν η απόφαση έχει ελλειψείς ή αντιφατικές αιτιολογίες στο νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών τα οποία έγιναν δεκτά και έχουν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης. Αντίθετα δεν υπάρχει έλλειψη νόμιμης βάσης όταν πρόκειται για ελλείψεις αναγόμενες στην εκτίμηση των αποδείξεων.

Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από την προβαλλόμενη απόφαση, το Εφετείο δέχθηκε ανελέγκτως ότι αποδείχθηκαν τα εξής: Η θανατωθείσα Ηλιάννα Γ., σύζυγος του πρώτου και μητέρα της, ανήλικης θυγατέρας της, δεύτερης από τους ενάγοντες και ήδη αναιρεσιβλήτους, κατά το χρόνο του θανάτου της, ηλικίας 23 ετών, δεν εργαζόταν λόγω της ανηλικότητας του τέκνου της (14 μηνών τότε) και προσέφερε στο συζυγικό οίκο την προσωπική της εργασία, που συνίστατο στην καθαριότητα, φροντίδα και περιποίηση αυτού, προμήθεια ειδών, παρασκευή φαγητού, φροντίδα και ανατροφή του τέκνου της. Λόγω δε της μικρής της ηλικίας θα εξακολουθούσε με πιθανότητα και κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων να ζει και να προσφέρει τις υπηρεσίες της αυτές τουλάχιστον μέχρι και το έτος 2028. Η ίδια

δε δεν αποδείχθηκε ότι διέθετε εισόδημα ή περιουσία, όπως και το ανήλικο τέκνο, ενώ ο ενάγων σύζυγός της, 23 ετών, εργαζόταν ως οδηγός αυτοκινήτου στη μεταφορική εταιρία ΑΕ «Α. Τ. », με μηνιαίο κατά μέσο όρο εισόδημα από την εργασία του αυτή 300.000 δραχμών, καταβάλλοντας ο ίδιος για μίσθωμα κατοικίας στην περιοχή Καλλιθέας Αττικής 67.000 δραχμών το μήνα. Ο ίδιος, λόγω του θανάτου της συζύγου του, στερήθηκε των προσωπικών υπηρεσιών που εκείνη προσέφερε ως συνεισφορά της για την αντιμετώπιση των οικογενειακών αναγκών, ανάλογα με τις δυνάμεις της (άρθρα 928, 929, 1389, 1390 ΑΚ). Η συνεισφορά της αυτή, ανάλογα με τις συνθήκες της οικογενειακής ζωής, αποτιμώμενη σε χρήμα, ανέρχεται σε 50.000, 60.000 και 70.0000 δραχμές για κάθε δεκαετία από 1.11.1998 μέχρι 1.11.2028, ποσά κατά τα οποία και ζημιώθηκε ο ενάγων και θα ζημιωθεί στο μέλλον με πιθανότητα και κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων. Εξάλλου, το ανήλικο τέκνο της θανούσας, στερούμενο εισοδημάτων ή περιουσίας, ηλικίας δε 14 μηνών κατά το χρόνο θανάτου, όπως αναφέρθηκε, δεν μπορούσε να διαθρέψει τον εαυτό του με δικά του μέσα, διατρεφόμενο από τους γονείς του. Με βάση δε τις οικονομικές δυνατότητες των γονέων του και τις εν γένει περιστάσεις, το σύνολο των αναγκών του τέκνου σε παροχή υπηρεσιών και σε χρήμα για την ανάλογη διατροφή του ανέρχεται το μήνα σε 120.000 δραχμές. Στη διατροφή του αυτή συνέβαλε η θανούσα μητέρα του με την απ' αυτή αποκλειστικά παροχή υπηρεσιών κατά το ποσό των 30.000 δραχμών, κατ' αποτίμηση των προσωπικών της αυτών υπηρεσιών, ενώ κατά το υπόλοιπο ποσό των 90.000 δραχμών συνέβαλε ο πατέρας του αναλόγως του εισοδήματός του, κατά την εν μέρει βάσιμη ένσταση συνεισφοράς των εναγομένων. Συνεπώς, η ζημία του ανηλίκου τέκνου από τη στέρηση της διατροφής της μητέρας του από 1.1.1998 μέχρι 1.11.2015, που αυτή θα ζούσε με πιθανότητα και κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, ανήλθε και θα ανέλθει για την πρώτη πενταετία στο ποσό των πιο πάνω 30.000 δραχμών, αυξανόμενο για την επόμενη πενταετία σε 40.000 και για τα μετέπειτα χρόνια σε 50.000 δραχμές, κατά το οποίο αναλόγως θα αυξάνονται οι ανάγκες του. Ακολούθως το Εφετείο με βάση τις παραπάνω παραδοχές επιδίκασε στους πρώτο και δεύτερο από τους ενάγοντες και ήδη αναιρεσιβλήτους, ήτοι στο σύζυγο και τη θυγατέρα της ως άνω θανατωθείσας, τα ανωτέρω ποσά ως αποζημίωση, γιατί στερήθηκαν των υπηρεσιών που τους παρείχε, όταν ζούσε η σύζυγος και μητέρα τους και συνιστούσαν την εκ του νόμου οφειλόμενη συμβολή της στις οικογενειακές ανάγκες, θα τους παρείχε δε με πιθανότητα κατά τη συνηθισμένη πορεία των πραγμάτων κατά το επίδικο πιο πάνω χρονικό διάστημα, που με πιθανότητα θα ζούσε. Ετσι που έκρινε το Εφετείο δεν παραβίασε με εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή τις προαναφερόμενες διατάξεις των άρθρων 928, 1389 και 1390 ΑΚ, διέλαβε δε στην προσβαλλόμενη απόφαση σαφείς, επαρκείς και χωρίς αντιφάσεις αιτιολογίες που καθιστούν εφικτό τον αναιρετικό έλεγχο για την ορθή ερμηνεία και εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων. Επομένως οι πρώτος και δεύτερος λόγοι της αναίρεσης, από το άρθρο 559 αρ. 1 και 19 ΚΠολΔ, με τους οποίους υποστηρίζονται τα αντίθετα, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι. Οι ίδιοι δε λόγοι της αναίρεσης πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτοι κατά το μέρος που πλήττουν την ανέλεγκτη, ως αναγόμενη σε εκτίμηση πραγμάτων (άρθρ. 561 παρ. 1 ΚΠολΔ), εκτίμηση των αποδείξεων, όπως η αποτίμηση σε χρήμα των υπηρεσιών της θανατωθείσας στα ανωτέρω ποσά.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την από 10-7-2002 αίτηση του Νομικού Προσώπου Ι. Δικαίου με την επωνυμία «Γραφείο Διεθνούς Ασφαλίσεως» για αναίρεση της 8731/2001 απόφασης του Εφετείου Αθηνών.

Και Καταδικάζει το αναιρεσείον στη δικαστική δαπάνη των αναιρεσιβλήτων, την οποία ορίζει σε χίλια εκατόν εβδομήντα (1.170) Ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε, στην Αθήνα, την 23 Ιουνίου 2003. Και Δημοσιεύθηκε, στο ακροατήριό του, σε δημόσια συνεδρίαση, την 30 Ιουνίου 2003.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Πρόεδρος: Null

Δικηγόροι: Παύλος Μειδάνης

Μέλη: Null

Λήμματα: Αδικοπραξία

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Δημοσίευση: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Έτος: 2005 **Τόμος:** 46 **Σελ.:** 398

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΣΑ
